

פסחים לו. (שורה 6) עד לו: (שורה אחרונה)

ביאור מושג

מנחת העומר: במוצאי יום טוב ראשון של פסח, היו קוצרים שעורים וטוחנים אותם. לאחר מכן היו מנפים את הקמח בשלוש עשרה נפות, עד שהוציאו ממנו עישרון אחד מובחר, שקומץ ממנו היו מקטירים על גבי המזבח ביום ששה עשר בניסן. אסור לאכול מן התבואה החדשה קודם הקרבת מנחת העומר בששה עשר בניסן.

ברייתא

האם יוצאים ידי חובה במצת מעשר שני בירושלים?

ר' יוסי הגלילי: לא.

ר' עקיבא: כן.

טעמים של התנאים:

ריה"ג: 'לחם עוני' - המצה צריכה להיות ראויה להיאכל באנינות (מעשר שני אינו נאכל באנינות)

ר"ע: נלמד מהריבוי "מצות" "מצות".

תגובת ר"ע: לא כתוב "עוני" (=אוני) אלא "עני".

תגובת ריה"ג: יש ללכת לפי הקריאה.

תגובת ר"ע: מהקריאה לומדים שיש לומר הגדה בזמן אכילת מצה.

מ'לחם עוני' ר"ע לומד על מצה עשירה

מצה עשירה בפסח

ר"ע: בלילה הראשון (במצת מצוה, כש"עונים" הגדה) - אין יוצאים בה ידי חובה בשאר ימי הפסח - מותר ללוש ולאכול מצה עשירה זו.

חכמים: לא ילוש (מחשש שתחמיץ), אבל אם לש תאכל.

ר"ג: לא ילוש (מחשש שתחמיץ), ואם לש תשרף.

מקורו של ר"ע: "לחם עוני" - מכאן שלא יוצאים בעיסה שנלושה ביין ושמן ('מצה עשירה').

קיטוף ביין ושמן (למרוח על העיסה מלמעלה): ר"ג: מותר. חכמים: אסור.

ברייתא

אסור ללוש במים פושרים את העיסה. (כיוון שזה ממהר את החימוץ)

מנחות מותר ללוש בפושרים (למרות שבאות מצה).

הלישה נעשית בעזרה, והכהנים ידאגו שלא יחמיץ.

לתיתה (שרייה מים של הגרעינים)

בסתם מנחות - אסורה (כיוון שהיא נעשית מחוץ לעזרה) במנחת העומר - מותרת (כיוון שהיא מנחה של הציבור ונעשית ע"י בית-דין והם יזהרו).

קושיה על ריה"ג: מדוע אינך לומד ממצת מעשר שני על דין זה (לאסור מצת ביכורים כיוון שאינה נאכלת באנינות)

תשובה: לדעתי ביכורים מותרים לאונן (כר' שמעון, ולא כדעת חכמים).

קושיה על ר"ע: מדוע אינך לומד מדין זה על מצת מעשר שני (שתאסר כיוון שאינה נאכלת בכל מקום)

תשובה: מעשר שני יכול תיאורטית להיאכל בכל מקום (כשנטמא ונפדה)

מדוע כהן לא יכול לצאת ידי חובתו במצת ביכורים?

ר' יוסי הגלילי ור"ע לאחר שחזר בו: ביכורים אינם נאכלים בכל מקום (והתורה אמרה "בכל מושבותיכם").

ר"ע (לפני שחזר בו מנימוק זה): נלמד מהיקש מצה למרור (וממרור אין מביאים ביכורים).

נימוק זה נדחה, כי אם כך אף לא היו יוצאים במצה מחיטין ושעורין כיוון שיש במינן ביכורים.